

NƯỚC ĐỨC: SỨ MỆNH LỊCH SỬ TRONG CUỘC KHỦNG HOẢNG KINH TẾ HIỆN NAY Ở EU

PGS. TS. Nguyễn Văn Lịch

TS. Đặng Hoàng Linh

Học viện Ngoại giao

Cuộc khủng hoảng kinh tế vừa qua ở EU đã ảnh hưởng đến tất cả các thành viên, đến tất cả các lĩnh vực của Khối này. Những tác động tiêu cực của nó là rất lớn. Tuy nhiên, nếu không có nước Đức, những tác động đó còn lớn hơn nhiều. Nước Đức có sức mạnh như thế nào; Họ đã làm gì để giảm bớt tác động tiêu cực của cuộc khủng hoảng? Có đúng là họ đã có một sứ mệnh lịch sử trong giai đoạn vừa qua?

1. Khái quát về nền kinh tế Đức

Theo số liệu, nền kinh tế Đức chiếm 1/5 GDP và 1/4 tổng kim ngạch xuất khẩu của châu Âu. Đức đứng thứ tư thế giới sau Mỹ, Nhật Bản và Trung Quốc, với tổng GDP đạt 3 nghìn tỉ USD, tương đương 25% tổng GDP của toàn Eurozone. Kinh tế Đức tập trung vào công nghiệp và dịch vụ. Nông nghiệp chỉ sử dụng 2-3% tổng lao động¹. Các tập đoàn lớn của Đức có ảnh hưởng trên toàn cầu. Tỷ lệ tiết kiệm hộ gia đình của Đức cũng cao nhất châu Âu. Năm 2012, GDP của Đức đạt 0,7%, với thặng dư ngân sách là 2,2 tỉ

Euro, bằng 0,1% GDP, trong khi năm 2010, họ còn bị thâm hụt là 4,1% GDP và 2011 là 0,8% GDP. Năm 2013 vẫn còn nhiều khó khăn, song kinh tế Đức vẫn khá quan so với nhiều nước khác. Dự đoán, GDP của Đức có thể đạt 0,4%². Trong bối cảnh nhiều nước EU vẫn tăng trưởng âm thì con số trên đây là rất có giá trị.

Về địa trí địa lý, Đức nằm ở giữa EU, khiến cho nước này trở thành trung tâm hậu cần và phân phối lý tưởng của châu Âu. Đồng thời, Đức có hệ thống đường bộ, đường sắt, đường thủy, đường không với nhiều sân bay quốc tế lớn, nhiều cảng biển và kho vận thuộc loại lớn nhất châu Âu. Điều này càng củng cố thêm vị trí tiên phong của Đức.

Với nền kinh tế đối ngoại rất phát triển, Đức là nước xuất khẩu thứ hai trên thế giới. Chỉ chiếm hơn 1% tổng dân số thế giới, nhưng Đức chiếm 9% xuất khẩu toàn cầu. Quan hệ thương mại của Đức với châu Âu chiếm từ 65% đến 70% tổng kim ngạch xuất nhập khẩu của Đức. Đây là yếu tố chủ yếu

¹ http://vi.wikipedia.org/wiki/Kinh_t%E1%BA%BF_%C4%90%E1%BB%A9c

² BBC, ngày 15/1/2013.

làm cho kinh tế Đức tăng trưởng. Vì thế, Đức ủng hộ mạnh mẽ sự hợp tác kinh tế trong châu Âu. Các đối tác thương mại lớn nhất của Đức là Pháp, Mỹ và Anh. Gần đây, khi xuất khẩu của nhiều nước còn rất khó khăn thì tháng 1/2013, Đức vẫn có thặng dư thương mại là 16,8 tỉ Euro; tháng 4/2013 là 17,7 tỉ Euro. Trong khi đó, nền kinh tế lớn thứ hai Eurozone là Pháp đã phải chấp nhận thâm hụt thương mại trong tháng 1/2013 là 5,65 tỉ Euro; tháng 2/2013 là 6,01 tỉ Euro³. Từ khi EU mở rộng về phía Đông, thương mại giữa Đức với các nước Đông Âu đã đạt được những tăng trưởng đáng kể. Ngoài ra, giao thương giữa Đức với các nước châu Á mới nổi như Trung Quốc, Việt Nam cũng không ngừng gia tăng.

Ngoài thương mại, Đức còn là một địa điểm hấp dẫn của đầu tư quốc tế nhờ sự phát triển của lĩnh vực nghiên cứu và thiết kế, cơ khí chính xác, hệ thống hậu cần và cơ sở hạ tầng tốt, hệ thống pháp lý ổn định và trình độ chuyên môn cao của đội ngũ lao động. Hiện nay có khoảng 45.000 công ty nước ngoài, trong đó có 500 công ty lớn nhất thế giới, đang hoạt động tại Đức, với tổng vốn FDI là 476 tỉ Euro.

Trong quản lý, Đức đã đề ra những biện pháp cải thiện thị trường lao động, ổn định ngân sách, thúc đẩy thương mại, giảm thuế nghiệp; tăng đầu tư; tạo thêm việc làm; tăng cường đầu tư vào nghiên cứu khoa học.

Trong cuộc khủng hoảng vừa qua, Đức cũng bị ảnh hưởng. Tuy nhiên, nền tảng vững mạnh, sức đề kháng tốt đã giúp Đức không bị trượt sâu vào suy thoái. Cho đến giữa năm 2011, kinh tế Đức hầu như không bị tác động bởi cuộc khủng hoảng ở EU. Thậm chí, tình hình khó khăn còn mang lại cho Đức những cơ hội: vào một số thời điểm, Đức có thể huy động vốn trên thị trường với lãi suất cực kỳ thấp. Kinh tế Đức vẫn đứng vững nhờ xuất khẩu rất mạnh và những cải tổ sâu rộng về lao động và trợ cấp xã hội. Năm 2012, Đức đạt thặng dư thương mại cao kỷ lục là 174 tỉ Euro, tăng 10% so với năm 2011, trong đó xuất khẩu tăng 4%, đạt 1.100 tỉ Euro; Nhập khẩu tăng 3%, đạt 929 tỉ Euro⁴, vượt cả Trung Quốc, Nhật Bản và các nước xuất khẩu dầu. Trong khi nhiều nước Eurozone đang chìm trong nợ, thâm hụt ngân sách của Đức đã giảm xuống dưới 1% GDP. Mặc dù ECB đề ra mục tiêu lạm phát 2%, nhưng Bộ Tài chính Đức cho biết, kể cả tỉ lệ lạm phát lên tới 3%, nền kinh tế nước này vẫn có thể chịu đựng được. Mặt khác, sức tiêu thụ ở Đức đang khá ổn định. Ngày 7/5/2013, Bộ Kinh tế Đức cho biết, lượng đơn đặt hàng của Đức đã bất ngờ tăng mạnh hơn dự kiến tới 2,2%, do nhu cầu đối với hàng hóa Đức tăng lên ở cả trong nước lẫn ngoài nước. Chính vì thế, các doanh nghiệp Đức ngày càng lạc quan hơn vào tương lai. Chỉ số lòng tin kinh doanh trong

³ <http://www.irshtimes.com/business/economy/europe/trade-figures-suggest-german-economy-gaining-strength-1.1420473>

⁴ <http://www.vietnamplus.vn/Home/Thang-du-thuong-mai-cua-Duc-cao-ky-luc-nam-2012/201211/168741.vnplus>

tháng 6/2013 tăng lên 105,9 điểm, so với 105,7 điểm trong tháng 5/2013.

Về việc làm, trong khi EU đang khốn đốn trước tình trạng thất nghiệp thì tại Đức, tình trạng này lại có xu hướng giảm. Cụ thể, năm 2010, thất nghiệp ở Đức là 7,7%; Năm 2011 là 7,1%; Tháng 4/2013, tỉ lệ này là 5,4%, thấp hơn $\frac{1}{2}$ so với mức trung bình ở châu Âu⁵. Nếu so sánh với tỉ lệ 25% ở các nước như Tây Ban Nha thì mới thấy hết giá trị của nó. Trong khi đó, gần đây mức lương tại Đức đã tăng thêm 4,5%. Trong năm 2011, nhờ giảm thất nghiệp, Đức đã tiết kiệm được hơn 5 tỉ Euro⁶. Kinh tế Đức vẫn tăng trưởng, bất chấp khủng hoảng nợ công châu Âu. Ngân hàng UniCredit đánh giá: tăng trưởng của Đức là "rất ấn tượng". Đức tiếp tục thể hiện phong độ tốt hơn các nước trong Eurozone.

Sức mạnh của Đức không chỉ thể hiện ở EU. Đức là đối tác thương mại lớn nhất của Mỹ ở châu Âu. Ngoại trưởng Mỹ đã đánh giá cao quan hệ với Đức, khẳng định mong muốn tăng cường hơn nữa quan hệ kinh tế với nước này. Đức đã đầu tư 25 tỉ USD vào Nga, riêng năm 2012 là khoảng 7,2 tỉ USD. Năm 2012, kim ngạch thương mại hai chiều đạt kỷ lục: 104 tỉ USD. Từ năm 2006 đến 2013, Thủ tướng Ấn Độ đã thăm Đức tới 3 lần. Đức là đối tác quan trọng của Ấn Độ trên các lĩnh vực như cơ sở hạ tầng, chế tạo, khoa học công nghệ, giáo dục, dạy nghề, năng lượng tái tạo... Đức hiện là đối tác

thương mại lớn nhất của Ấn Độ tại châu Âu. Năm 2011, kim ngạch thương mại song phương tăng 18,4%, đạt 18,37 tỉ Euro. Tại châu Á, Ấn Độ là quốc gia thứ ba sau Trung Quốc và Israel có cơ chế tham vấn liên chính phủ với Đức. Hai bên còn là đối tác chiến lược của nhau⁷.

Đối với Trung Quốc, tháng 3/2013, Thủ tướng Lý Khắc Cường vừa nhậm chức đã đi thăm Đức. Đây là quốc gia duy nhất trong EU mà ông Lý Khắc Cường tới thăm trong chuyến đi nước ngoài đầu tiên kể từ khi nhậm chức. Hợp tác kinh tế giữa hai nước đóng vai trò chủ đạo trong quan hệ giữa Trung Quốc với châu Âu. Năm 2012, kim ngạch thương mại song phương Trung Quốc - Đức đạt hơn 144 tỉ Euro, chiếm gần 1/3 trao đổi thương mại giữa Trung Quốc và EU⁸.

Các nhà nghiên cứu đã chỉ ra một số yếu tố làm cho nền kinh tế Đức có sức mạnh. *Thứ nhất*, sau quá trình liên kết, tại châu Âu đã có đồng tiền mới, mà đồng tiền này lại yếu hơn đồng Mark của Đức. Mặt khác, các nền kinh tế ở Nam Âu cũng yếu hơn Đức. Điều đó đã có lợi hơn cho người tiêu dùng ngoài Đức, tạo động lực cho xuất khẩu của Đức tăng trưởng mạnh mẽ. Rõ ràng là nước Đức đã được nhiều khi chuyển sang sử dụng đồng Euro. *Thứ hai*, nợ của khu vực tư nhân ở Đức rất thấp. Trong khi các nước khác ở châu Âu "no" tin dụng rẻ, thì doanh nghiệp và cá nhân ở Đức lại không chi tiêu quá khả

⁵ http://www.bls.gov/fls/intl_unemployment_rates_monthly.htm

⁶ BBC, ngày 4/1/2012.

⁷ *The Financial Express*, ngày 10/4/2013.

⁸ BBC, ngày 25/5/2013.

và cá nhân ở Đức lại không chỉ tiêu quá khả năng của họ. Người Đức không mượn mà với ý tưởng vay tiền và thích sống theo khả năng của mình. Người tiêu dùng và doanh nghiệp Đức không bị phải cắt giảm chi tiêu để giảm nợ, khi ngân hàng ngừng cấp tín dụng trong thời kỳ suy thoái. *Thứ ba*, luật pháp đã bảo vệ mạnh mẽ người lao động. Chính phủ đã kết hợp chặt chẽ với Công đoàn để ngăn chặn lạm phát tiền lương. Cách đây 10 năm, Đức đã cải cách hệ thống lao động và an sinh xã hội, đặt nền móng cho một thị trường lao động ổn định và linh hoạt, giúp cho Đức trở thành nền kinh tế mạnh nhất châu Âu. *Thứ tư*, lãi suất thực tế ở Đức khá ổn định. Ngân sách không bị thâm hụt, nợ công giảm và lãi suất trái phiếu dài hạn ở mức thấp nhất châu Âu. Việc Ngân hàng Trung ương Đức đang sở hữu kho dự trữ vàng lên tới 3.400 tấn cũng tăng thêm sức mạnh kinh tế cho nước này⁹. *Thứ năm*, việc có vị trí xếp hạng tín dụng tốt nhất tại châu Âu, có thặng dư thương mại lớn cũng là những nhân tố góp phần gia tăng tầm quan trọng và ảnh hưởng của Đức. *Ngoài ra*, cũng nên kể đến vai trò của người lãnh đạo là nữ Thủ tướng A.Merkel. Trong 10 năm qua, có tới 8 năm bà được tạp chí Forbes bầu chọn là người phụ nữ quyền lực nhất thế giới. Bà đã là Thủ tướng hai nhiệm kỳ và sẽ tranh cử nhiệm kỳ thứ ba trong tháng 9/2013.

Với tất cả những sức mạnh trên, Đức thực sự là đầu tàu lôi kéo cả EU, là một trung tâm kinh tế giữa lòng châu Âu, là thị

trường lớn nhất và quan trọng nhất trong EU. Đức thực sự là một “đôi tác toàn cầu” của nhiều nước. BBC đã thăm dò tại 25 nước trên thế giới, với câu hỏi: Trong EU, nước nào có ảnh hưởng tích cực trên thế giới? 59% số người được hỏi đã trả lời là Đức¹⁰

2. Sứ mệnh của Đức trong cuộc khủng hoảng

Đức hiện là trụ cột, là động lực thúc đẩy và giữ vai trò quyết định trong việc giải quyết vấn đề nợ công của Eurozone. Chừng nào nền kinh tế lớn nhất châu Âu này vẫn còn duy trì tăng trưởng, nó có thể giúp những nước khác ra khỏi vũng lầy. Chính vì thế, trong khi Eurozone đang lâm vào suy thoái, mọi hy vọng đều đổ dồn vào Đức. Vai trò quan trọng của kinh tế Đức trong khu vực ngày càng trở nên rõ ràng hơn. Theo ti phú George Soros, vấn đề không chỉ là Đức có nền kinh tế lớn nhất châu Âu, mà vì “số phận của châu Âu phụ thuộc vào Đức”. Đồng Euro ra đời là một thành công. Tuy nhiên, khi nhận ra được hạn chế của đồng tiền này, Đức đã cố gắng sửa chữa những sai sót của nó. Đó thực sự là một ý thức tự giác và tinh thần trách nhiệm lớn lao của nước Đức trong bối cảnh hiện nay của EU. Chính vì thế, trong Eurozone, Đức là động lực kinh tế và chính trị. Nếu không có Đức, đồng tiền chung có lẽ đã thất bại. Nước Đức muốn một châu Âu tốt đẹp hơn, vì vậy họ đã cố gắng làm những gì có thể để cộng đồng này tồn tại và phát triển. Có thể kể ra một số việc Đức đã làm như:

⁹ <http://congdong.cz/home/30076/duc-co-du-suc-leo-lai-curozone-vuot-khung-hoang.htm>

¹⁰ BBC, ngày 27/5/2013.

Sự đóng góp về tài chính

Với sức mạnh kinh tế của mình, Đức đã mạnh dạn cứu trợ các quốc gia khác. Điều đó sẽ tạo nên vai trò dẫn đầu của Đức trong việc định hình lại cấu trúc của Eurozone. Trong quá trình tìm biện pháp chống đỡ khủng hoảng, EU đã đưa ra “chiếc ô cứu trợ Euro”¹¹. Đây là khoản tín dụng mà các nước có thể nhận được, với điều kiện tốt hơn và lãi suất thấp hơn, nếu không những nước này sẽ phải vay tín dụng với lãi suất rất cao và gần như không trả nợ được. Cần chú ý là 17 nước Eurozone có tổng nợ rất lớn, lên tới 7,8 nghìn tỉ Euro.

Đầu tháng 11/2010, chỉ vài ngày sau khi EU quyết định sử dụng chiếc ô này cho các nước Eurozone, Chính phủ Đức đã trình Quốc hội Dự thảo luật về Đàm bảo cứu trợ, theo đó những nước đang có nguy cơ mất khả năng chi trả sẽ được nhận gói tín dụng cứu trợ tối đa bằng 440 tỉ Euro với lãi suất thị trường. Bên cạnh đó, họ còn được bổ sung thêm 60 tỉ Euro từ nguồn ngân sách của EU. Cũng theo dự luật này, Đức sẽ bảo lãnh đến 123 tỉ Euro, bằng 28% của gói tín dụng 440 tỉ Euro rót vào ECB. Do những nước có nguy cơ mất khả năng chi trả sẽ không phải tham gia bảo lãnh, nên Đức phải đóng góp thêm 20% nữa. Do vậy, tổng giá trị bảo lãnh của Đức lên tới 147 tỉ Euro. Phần lớn các nước Eurozone đều góp tiền cho Quỹ, thế nhưng gánh nặng lớn nhất đè lên vai nước Đức. Tiếp theo đó, ngày 29/9/2011, Quốc

hội Đức đã bỏ phiếu thông qua việc mở rộng Quỹ Giải cứu tài chính Châu Âu. Như vậy, Đức đã nâng phần đóng góp của mình vào Quỹ Ổn định tài chính Châu Âu (EFSF) từ 167 tỉ USD lên 287 tỉ USD, chiếm tỉ trọng lớn nhất¹².

Trong quá trình hoạt động của gói cứu trợ trên, Đức là nước cấp nguồn tín dụng lớn nhất. Sự tan rã của Eurozone sẽ gây ra thiệt hại vô cùng nghiêm trọng, nên Đức luôn tìm các biện pháp cần thiết để tránh đổ vỡ. Đức đang đóng vai trò tương tự như IMF. Đức là quốc gia chủ nợ lớn nhất và quan trọng nhất, cung cấp khoảng 1/3 các khoản cứu trợ tài chính của Eurozone cho các nước đang gặp khó khăn¹³. Thực ra, có những người Đức không thoải mái với trách nhiệm này, nhưng không có giải pháp thay thế đối với châu Âu và người Đức phải chấp nhận. Các tổ chức của EU vẫn còn thiếu quyền lực và uy tín cần thiết để đảm nhận vai trò này. ECB thì không có các công cụ chính sách thích hợp, nên chưa phát huy được vai trò. Không có nền kinh tế nào ở châu Âu có thể đạt gần ngang tầm với Đức để tạo ra ảnh hưởng và thúc đẩy sự ổn định về kinh tế, tài chính trong khu vực.

Cũng cần phải nói rằng, nếu đồng Euro sụp đổ sẽ gây thiệt hại khôn lường đối với hệ thống ngân hàng, trong đó có Đức. Nó sẽ đẩy không chỉ Đức hay châu Âu mà cả thế giới vào một cuộc khủng hoảng tương tự cuộc đại suy thoái những năm 30 của thế kỷ 20. Do

¹¹ Tiếng Đức: *EU-Rescue (EU-Rescue umbrella)*.

¹² <http://www.batdongsanlongbien.net/duc-do-them-tien-cuu-chau-au-969.html>

đó, bằng mọi giá Đức phải bảo vệ đồng Euro. Một cuộc thăm dò do Đức tiến hành, công bố ngày 9/4/2013, cho thấy, gần 70% số người được hỏi ủng hộ đồng Euro. Chỉ có 27% muốn “tạm biệt” đồng tiền này và quay về với đồng mark Đức, vốn được yêu thích một thời. Các láng giềng của Đức đang gặp quá nhiều khó khăn, không còn khả năng dựa vào nội lực. Thủ tướng Merkel công nhận rằng, chính vì quyền lợi của mình mà Đức đã hỗ trợ cho các nền kinh tế yếu hơn trong Eurozone.

Về thương mại

Mặc dù chịu tác động của khủng hoảng nợ, nhưng các công ty Đức vẫn xuất khẩu được nhiều hàng hóa hơn dự kiến. Tăng trưởng xuất khẩu đã góp phần cải thiện nền kinh tế Đức, giúp họ tránh rơi vào suy thoái kinh tế. Cần phải thấy rõ rằng, khi đẩy mạnh xuất khẩu, ngoài việc đem lại lợi ích cho mình, Đức đã giúp cho nhiều nước khác cùng tăng trưởng. Nhiều công ty Đức xuất khẩu máy móc, ô tô, hoá chất, kim loại, len... dùng để sản xuất hàng hoá, nên họ vẫn nhận được rất nhiều đơn đặt hàng từ các nước công nghiệp phát triển như Trung Quốc, Ấn Độ, Braxin. Nhờ xuất khẩu của Đức, 3 triệu việc làm đã được tạo ra tại Eurozone. Không chỉ với EU, gần đây, việc ký Hiệp định Thương mại tự do với Hàn Quốc đã tạo cho kinh tế Đức nhiều vận hội mới. Với Nhật, Canada, Ấn độ và Indonesia, Đức cũng đang đàm phán thỏa thuận tương tự. Sức mạnh của Đức, chắc chắn không phải trên lĩnh vực quân sự, mà chính là từ kinh tế, từ nền ngoại

giao thông minh và tinh đoàn kết, chia sẻ đối với các khu vực còn nghèo đói.

Về đầu tư

Từ lâu, Đức đã được xem là một nơi trú ẩn an toàn đối với các nhà đầu tư. Với kinh tế tăng trưởng đều đặn, trong 2 năm qua Đức đã giúp toàn bộ khu vực Eurozone khỏi nguy cơ chìm sâu vào suy thoái trong năm 2012. Trong năm 2011, chỉ có 6 nước EU, bao gồm Đức là có đầu tư quốc tế ròng. Những tháng gần đây, Đức đã bán hàng ti Euro trái phiếu kỳ hạn 10 năm, với lãi suất khoảng 1,5%. Ngày 11/7/2012, Đức đã bán đầu giá 5 ti Euro (6,1 ti USD) trái phiếu kỳ hạn 2 năm¹⁴. Nói cách khác, các nhà đầu tư mất tiền và phải trả cho Đức một mức phí, như một nơi trú ẩn an toàn cho các khoản tiền của họ. Đức cung cấp thanh toán các khoản nợ không có rủi ro, còn các khoản đầu tư an toàn khác không được cung cấp lãi suất cao.

Phối hợp để giải quyết cuộc khủng hoảng

Đức còn có vai trò lớn hơn trong việc phối hợp thực hiện các chính sách ứng phó trong Eurozone. Đức và Pháp vốn có nhiều bất đồng về kinh tế, thể nhưng vì sự tồn tại của Eurozone, hai bên đã có những dàn hòa. Ngày 27/8/2012, hai nước đã quyết định thành lập nhóm làm việc chung, nhằm tìm giải pháp cho cuộc khủng hoảng nợ. Nhóm này không chỉ cứu Hy Lạp và Tây Ban Nha, hai nền kinh tế có nguy cơ bị loại khỏi Eurozone, mà còn giải quyết các vấn đề

¹⁴ <http://www.baomoi.com/Duc-huong-loi-hang-ty-curo-ru-khung-hoang-khu-vuc/126/8941589.epi>

mang tính cơ cấu như giám sát hệ thống ngân hàng, liên minh ngân hàng và hội nhập châu Âu. Hai nước sẽ hỗ trợ những ngân hàng bị ảnh hưởng, sẽ đưa ra một "gói cứu trợ tổng thể", cùng với một tầm nhìn mới cho châu Âu. Họ đã cam kết làm mọi việc để bảo vệ Eurozone. Mặc dù là một nước lớn trong EU, nhưng Pháp cũng đã phải thừa nhận vai trò của Đức tại khu vực này. Thậm chí, tổng thống Sarkozy còn không ngừng ca ngợi Đức. Báo L'Express nhận định: Pháp đã không còn đủ sức mạnh để cạnh tranh với Đức, nhất là khi uy tín của Pháp đã sụt giảm. L'Express đã kết luận: Dù muốn dù không, kể từ nay, Berlin bắt đầu nói chuyện với thế giới bên ngoài trên tư cách đại diện cho cả châu Âu. Rõ ràng là vai trò của Đức đã được thừa nhận. Chính vì thế, người ta thấy Tổng thống Mỹ trao đổi với bà Merkel nhiều hơn là với Tổng thống Pháp. Sứ mệnh cứu Eurozone dường như chỉ còn trông cậy vào Đức.

Đức đã cùng với Ý nhất trí sẽ làm tất cả mọi việc để bảo vệ Eurozone. "*Đức và Ý sẵn sàng cùng nhau hợp tác để vượt qua cuộc khủng hoảng đang ảnh hưởng đến khu vực tiền tệ chung*". Thủ tướng Ý bổ sung rằng: "*Cả hai nước đều hiểu nhu cầu cần phải hy sinh một chút lợi ích quốc gia, để xây dựng một châu Âu hùng mạnh hơn*"¹⁵.

Gần đây, Thủ tướng Đức có chuyến thăm Trung Quốc. Chuyến thăm này đã đề lại nhiều điều phải suy nghĩ, không phải về quan hệ song phương Đức - Trung, mà về

vai trò của nước Đức tại châu Âu. Bà Merkel đến để thuyết phục nước có nguồn dự trữ ngoại tệ lớn nhất thế giới này dành ra một phần để cứu châu Âu. Trước sự kiện này, mặc dù báo chí Đức không ngần ngại đăng ảnh châm biếm vẽ bà Merkel trong tư thế một người ăn xin cầm một đồng Euro trên tay, nhưng theo quan điểm của nhiều nước EU, nước Đức, cũng như cá nhân bà Thủ tướng đã phải chịu thua thiệt vì quyền lợi chung của châu Âu. Có lẽ cũng chỉ có Đức mới có thể và dám làm như thế vì EU.

Hỗ trợ Hy Lạp, Tây Ban Nha

Đối với Hy Lạp, nước gặp khó khăn nhất trong EU, Đức đã thể hiện tinh thần giúp đỡ rất rõ ràng. Đức đã bỏ ra khá nhiều thời gian và công sức để tìm cách cứu giúp nền kinh tế này. Mặc dù còn có những ý kiến khác nhau, thậm chí là phê phán, song thực tế, Đức đã làm được rất nhiều cho nước này, tránh cho Hy Lạp không rơi vào sụp đổ. Đức chính là nước đóng góp lớn nhất vào các chương trình cho Hy Lạp vay khẩn cấp. Đức đã yêu cầu các nước láng giềng thực hiện các chính sách tài khóa thắt chặt, buộc nhà đầu tư nắm giữ trái phiếu chính phủ Hy Lạp phải chấp nhận thiệt hại để cứu đất nước, đồng thời đẩy một số chính trị gia thiếu hợp tác phải từ chức. Tuy nhiên, bà Merkel nhắc lại sự cần thiết phải chờ đợi đánh giá của các thể chế tham gia gói cứu trợ dành cho Hy Lạp. Chỉ cần chi tiết này cũng đủ thấy Đức đã kiên trì và có sự thông cảm như thế nào với Hy Lạp.

¹⁵ Báo Les Echos, ngày 30/7/2012.

Tháng 3/2010, Đức khẳng định không cần thiết phải có thêm tiền cứu trợ cho Hy Lạp. Hy Lạp cần phải tự giải quyết các vấn đề của mình. Thế nhưng, chỉ sau đó 2 tháng, Đức đã cam kết hỗ trợ 27 tỉ USD cho Hy Lạp và đồng ý đảm bảo 27% tiền cho quỹ giải cứu khu vực¹⁶.

Ngày 10/1/2012, bà Merkel đã gặp Tổng Giám đốc IMF để bàn về khủng hoảng tài chính Hy Lạp. Ngày 9/10/2012, Thủ tướng Đức đến Hy Lạp với mục đích bày tỏ sự thông cảm và ủng hộ chính phủ nước này. Chuyến thăm của bà Merkel chỉ diễn ra 6 giờ, nhưng là một sự kiện quan trọng, được coi như bước ngoặt, biểu hiện sự hỗ trợ của Đức dành cho Hy Lạp. Chuyến thăm cũng đã thể hiện vai trò và vị trí của Đức đối với một thành viên, khi họ ủng hộ việc giữ Hy Lạp ở lại Eurozone, bất chấp sự mâu thuẫn với quan điểm của một số thành viên của Đảng và Chính phủ của bà.

Gần đây nhất, Đức đã đưa ra một phương án, theo đó sẽ giúp Hy Lạp giảm gánh nặng nợ của nước này, dự báo sẽ đạt 190% GDP trong năm tới¹⁷. Thực ra, trong thời gian Hy Lạp gặp khó khăn ấy, kinh tế Đức cũng đang bị suy yếu, do đó Thủ tướng Đức đã phải rất vất vả để thuyết phục công chúng Đức chấp nhận trách nhiệm đối với Hy Lạp nói riêng, với châu Âu nói chung.

Không chỉ giúp đỡ Hy Lạp, ngày 19/7/2012, tại phiên họp đặc biệt (trong thời gian nghỉ hè của các nghị sỹ), Quốc hội Đức cũng đã thông qua gói cứu trợ khoảng 100 tỉ Euro của EU cho các ngân hàng Tây Ban Nha, với đa số phiếu ủng hộ (473 phiếu thuận, 97 phiếu chống và 13 phiếu trắng). Phần tham gia của Đức là 29,07%. Đa số nghị sỹ thuộc đảng đối lập (SPD và Đảng xanh) cũng đã bỏ phiếu ủng hộ, cùng với các nghị sỹ của liên minh cầm quyền của Thủ tướng Merkel.

Ngoài hai nước trên, Đức còn giúp nhiều nước khác. Tháng 5/2013, Đức quyết định tiếp tục cho Grudia vay 130 triệu Euro để phát triển năng lượng, nông nghiệp, bảo vệ môi trường, giáo dục... Từ 1992, Đức đã hợp tác, giúp đỡ Grudia thực hiện các dự án phát triển về kinh tế, năng lượng bảo vệ môi trường, quản lý...

Vấn đề việc làm

Có thể nêu một ví dụ để thấy rõ sự hợp tác giữa Đức với EU trong vấn đề việc làm. Ngày 11/11/2012, Chủ tịch Hội đồng Giám sát của Volkswagen đã công bố sẽ mở rộng chương trình tuyển dụng lao động tại Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha và Ý. Theo ông, "EU phải cùng nhau hành động"¹⁸. Do kinh tế Đức vẫn còn vững, nước này chưa phải thi hành chính sách khắc khổ. Ở Đức vẫn có biểu tình, nhưng là biểu tình để ủng hộ nhân dân các nước Hy Lạp, Tây Ban Nha

¹⁶ <http://www.baomoi.com/De-cuu-chau-Au-Duc-phai-tra-cai-gia-khong-he-re/119/8184499.epi>

¹⁷ <http://www.reuters.com/article/2012/11/19/eurozone-greece-buyback-idUSL5E8MJ3P20121119>

¹⁸ http://www.agi.it/latest-news/news/201211111348-epi-rt10037-volkswagen_plans_to_employ_young_italian_engineers

và Bồ Đào Nha đang chịu áp lực trước chính sách này¹⁹.

Về chính trị

Dưới góc độ chính trị, Đức đã trở thành một cường quốc mạnh nhất ở lục địa già. Cuộc khủng hoảng nợ công ở Eurozone đã thử thách các chính khách Đức, làm cho họ trưởng thành hơn. Đức đang tìm cách thiết lập một trật tự mới và thuyết phục các quốc gia khác tuân theo. Tại EU, Anh đang mất dần ảnh hưởng, đang phải chật vật với vấn đề đi hay ở lại khỏi này. Trong khi đó, Pháp đang lâm vào trì trệ, cần được cải tổ kịp thời. Những khó khăn mà cả Anh và Pháp đang vấp phải vô hình trung đã tạo thời cơ để Đức gia tăng ảnh hưởng và vị thế của mình. Trọng tâm quyền lực của châu Âu đã chuyển dịch về phía Béclin. Thủ tướng Merkel được coi là chính trị gia quan trọng nhất ở châu Âu. Bà cho biết: "*Đức có thể làm bất cứ việc gì để giúp các quốc gia khác trong khu vực, nhằm tiến hành cải tổ cấu trúc và tiến hành các biện pháp thắt lưng buộc bụng*"²⁰. Một nhà kinh tế Đức cũng nói: "*Brussels không phải là trung tâm quyền lực của EU. Trung tâm quyền lực đó ở Paris và Berlin*"²¹ Người ta nói không sai là, trả lời được câu hỏi: "Người Đức muốn gì?" thì sẽ biết "Châu Âu đi về đâu?"

3. Trách nhiệm nặng nề của sứ mệnh lịch sử

Bên cạnh những lợi ích nhất định, trong công cuộc cứu giúp EU này, Đức cũng chịu không ít những tác động tiêu cực. Tuy được hưởng lợi từ khủng hoảng đồng Euro, nhưng Đức cũng phải gánh vác những rủi ro khá lớn. Nếu khủng hoảng ở Eurozone leo thang, với một hoặc nhiều nước buộc phải rời khỏi khu vực, Đức sẽ phải bơm đến 300 tỉ Euro²² vào nền kinh tế - khoản tiền tương đương với ngân sách của Chính phủ trong 1 năm - thông qua các khoản vay và bảo lãnh cho các nước thành viên cũng như quỹ cứu trợ của Khối.

Theo Dự thảo Luật Đảm bảo cứu trợ năm 2010 nói trên, với tổng giá trị tín dụng riêng từ Đức là 440 tỉ Euro (chưa kể khoản tiền trích lập bảo lãnh trong trường hợp trở thành nợ khó đòi), sẽ là một sự mạo hiểm không dự tính trước được của Đức và chắc chắn sẽ trở thành chiếc phanh kim hãm tăng trưởng của nước này. Tình trạng đó có thể dẫn đến chính nợ công của Đức sẽ tăng lên không ngừng...

Mặt khác, khi yêu cầu các nước khác uống "liều thuốc đắng", chính Đức cũng phải trả giá: Họ đã phải chi khoảng 600 tỉ USD²³ cho các khoản vay, đảm bảo tiền chi trả để giúp duy trì Eurozone. Tuy nhiên, Đức vẫn cố gắng thực hiện những nhiệm vụ trên. Điều đó một lần nữa thể hiện năng lực và trách nhiệm của Đức đối với EU.

¹⁹ VOA ngày 19/5/2012.

²⁰ <http://vietinfo.eu/tin-tuc/cac-quoc-gia-chau-au-nen-noi-theo-duc.html>

²¹ <http://www.tgvn.com.vn/Item/VN/KinhTe/2013/5/FB/BC5F5D2FA230AA/>

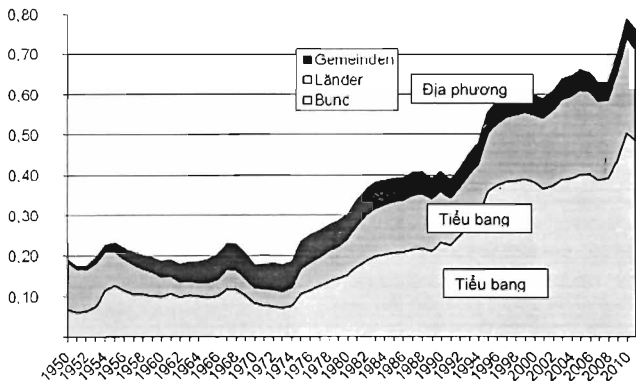
²² <http://www.baomoi.com/Duc-huong-loi-hang-ty-euro-tu-khung-hoang-khu-vuc/126/8941589.epi>

²³ <http://www.baomoi.com/De-cuu-chau-Au-Duc-phai-tra-cai-gia-khong-he-re/119/8184499.epi>

Tất nhiên, cũng có những ý kiến phê phán, cho rằng Đức chưa làm đủ những gì cần thiết để cứu trợ EU; chỉ trích Đức đang cố tình áp đặt ảnh hưởng lên quá trình cải tổ châu Âu; hoặc cáo buộc Đức quá ích kỷ khi áp đặt chính sách khắc khổ về tài chính, trong khi Đức chưa có kinh nghiệm lãnh đạo thế giới. Cũng có ý kiến lo ngại về tình trạng thụ động và trì trệ của Đức. Theo Ngoại

trưởng Ba Lan, nước Đức trì trệ còn đáng lo hơn là nước Đức mạnh mẽ... Nhưng, với những gì mà Đức đã làm, rõ ràng là nền kinh tế này đã có vai trò lớn trong cuộc khủng hoảng hiện nay của EU. EU đang cần đến Đức. Bởi vậy, không có gì quá đáng khi nói: *Đức có một sứ mệnh lịch sử đối với EU trong cuộc khủng hoảng hiện nay.*

Mức nợ công của Đức (tính theo % GDP từ 1950 – 2011)

Nguồn:

<http://www.axel-troost.de/article/6191.hintergrund-staatsverschuldung-in-deutschland.html>

deutschland.html

Tài liệu tham khảo

1. Blankart, Charles B (2012), "Deutschland in der Target-Falle". 23. März 2012, <http://www.oekonomenstimme.org/artikel/2012/03/deutschland-in-der-target-falle-grieche-nland/>
2. Bordo, Michael, Agnieszka Markiewicz und Lars Jonung (2011), "A fiscal union for the euro: Some lessons from history", NBER Working Paper No. 17380.
3. Bornhorst Fabian und Ashoka Mody (2012), "TARGET imbalances: Financing the capital-account reversal in Europe", 7 3. 2012. <http://voxeu.org/index.php?q=node/7700>.
4. *Can Germany be Europe's engine of growth?* <http://www.voxeu.org/article/can-germany-be-europe-s-engine-growth>
5. *Germany key to solving European debt crisis.* <http://www.cbc.ca/news/world/story/2011/08/17/f-germany-crisis.html>
6. *Germany's Role in Europe and the European Debt Crisis.* <http://www.stratfor.com/weekly/germany-vs-role-europe-and-european-debt-crisis> January 31, 2012.
7. *Germany must take control of the eurozone crisis before it's too late.* <http://www.guardian.co.uk/business/2012/jun/07/germany-take-control-eurozone-crisis>